

5. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

1. ÜNİTE: ALLAH İNANCI

Allah (cc) Vardır ve Birdir

- ❖ Evrende mükemmel bir düzen vardır. Bu düzenin kendi kendine olması mümkün değildir.
- ❖ Bu düzeni sağlayan sonsuz güç ve kudret sahibi bir yaratıcı bulunmaktadır.
- ❖ Bu düzenin sahibi güç ve kudret sahibi yaratıcı ise Allah (cc)'tır.
- ❖ Yüce Allah birdir ve tektir. Eğer birden fazla yaratıcı olsaydı düzen bozulurdu.
- ❖ Allah'ın (c.c.) bir ve tek olmasına "**vahdaniyet**", bu inanca da "tevhid" inancı denir.
- ❖ **Tevhid inancı**; Allah'ı (c.c.) zatı, sıfatları ve fiilleri bakımından bir ve tek olarak kabul etmek, O'na hiçbir şeyi ortak koşmamak ve ibadeti yalnız O'nun için yapmak demektir.

Evrendeki Uyum ve Düzene Örnekler

- ❖ Ay, Güneş ve diğer gezegenlerin birbirlerine uzaklık ve yakınlıkları
- ❖ Dünya'nın kendi etrafında yirmi dört saatte dönmesi, Güneş'in etrafında ise 365 gün altı saatte dönmesi
- ❖ Mevsimlerin birbirini takip etmeleri ve gece ile gündüzün peş peşe gelmeleri
- ❖ Güneş'in her zaman doğudan doğması ve batıdan batması
- ❖ Gerek bilim adamlarının yaptığı araştırmalar gerekse Kur'an-ı Kerim'deki bazı ayetler evrendeki tüm varlıklar arasındaki ölçü, düzen ve dengenin yüce bir yaratıcı tarafından meydana getirildiğine işaret etmektedir.

Allah (cc) Yaradandır

- ❖ Yüce Allah her şeyi yoktan var edendir. Allah'ın **Hâlık** ismi de yaratan anlamına gelmektedir.
- ❖ Allah'ın yaratması her zaman devam etmektedir.
- ❖ Allah'ın bir şeyi yaratması için "ol" demesi yeterlidir.
- ❖ Allah'ın **Tekvin** sıfatı, Allah'ın yoktan var etmesini ifade eder.
- ❖ Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istivâ eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan

gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir! A'râf Suresi 54. Ayet

- ❖ Allah yarattığı varlıkları gözetendir. Yani Allah yarattığı varlıkları korur, ihtiyaçlarını karşılar. Ayrıca insana akıl ve irade vermiş, zaman zaman vahiy göndererek onları uyarmış, bilinçlendirmiş, terbiye etmiştir.

Allah (cc) Rahman ve Rahimdir

- ❖ "Rahman" ve "Rahim", Allahü Teala'nın Esmâül Hüsnâ'sındandır. Yani 99 güzel isminden iki isimdir.
- ❖ Allahü Teala evrende bulunan tüm varlıklara karşı merhamet sahibidir. Onlara rızkını verir, onları bağışlar.
- ❖ **Rahman**: Allah'ın dünyada herkese merhamette bulunmasını ifade eden güzel isimlerinden birisidir.
- ❖ **Rahim**: Allah'ın dünyada herkese ahirette ise sadece müminlere merhamet etmesini ifade eden güzel isimlerinden birisidir.
- ❖ De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok esirgeyendir. Zümer Suresi 53. Ayet

Allah (cc) Görür ve İşitir

- ❖ Allahü Teala evrende bulunan her şeyi görür ve işitir.
- ❖ Allah'ın görmesi bizler gibi sınırlı değil, sınırsızdır. Allah için hiçbir sınırdan bahsedilemez.
- ❖ **Basar**: Allah'ın her şeyi görmesini ifade eden sıfatıdır.
- ❖ **Semi'**: Allah'ın her şeyi işitebilmesini ifade eden sıfatıdır.
- ❖ **İlim**: Allah'ın her şeyi bilmesini ifade eden sıfatıdır.
- ❖ Onlar bilmezler mi ki, gizlediklerini de açıkça yaptıklarını da Allah bilmektedir. (Bakara Suresi 77. Ayet)
- ❖ ...Allah, her şeyi hakkıyla işiten ve kemâliyle görendir. (Nisa Suresi, 134. Ayet)
- ❖ Allah'ın her şeyi gördüğünün, bildiğinin ve işittiğinin farkında olan bir insan; O'nun emirlerine uyar, yasaklarından kaçınır, ahlaklı, saygılı, terbiyeli bir insan olmak için çalışır. Bir kötülük işleyeceği zaman

Allah'ın kendisini gördüğünü, söylediklerini duyduğunu ve kalbinden geçenleri bildiğini anlayarak davranışlarını düzeltme yoluna gider. Maddi ve manevi yönden temiz bir hayat yaşamaya özen gösterir.

Allah'ın (cc) Her Şeye Gücü Yeter

- ❖ Allahü Teala'nın gücü sonsuzdur, O'nun gücü her şeye yetmektedir.
- ❖ **Kudret:** Yüce Allah'ın her şeye gücü yeten anlamına gelen sıfatıdır.
- ❖ **Kâdir:** Allahü Teala'nın güzel isimlerindedir. Her şeye gücü yeten anlamına gelmektedir.
- ❖ Göklerin ve yerin hükümrânlığı Allah'a âittir. Allah her şeye kâdir. (Âl-i İmrân Suresi,189. Ayet)

Allah'ın (C.C.) Sıfatları

A. Zati Sıfatlar

1. **Vücut:** Allah vardır.
2. **Kıdem:** Allah'ın varlığının başlangıcı yoktur.
3. **Beka:** Allah'ın varlığının sonu yoktur.
4. **Vahdaniyet:** Allah birdir.
5. **Muhalefetün li-I Havadis:** Allah sonradan olan şeylere benzemez.
6. **Kıyam Binefsihi:** Allah'ın varlığı kendindedir. Allah hiçbir şeye muhtaç değildir.

B. Subûti Sıfatlar

1. **Hayat:** Allah, hayat sahibidir, diridir.
2. **İlim:** Allah her şeyi bilir.
3. **Semi:** Allah her şeyi işitir.
4. **Basar:** Allah, her şeyi görür.
5. **İrade:** Allah diler, dilediğini yapar.
6. **Kudret:** Allah kudret sahibidir, her şeye gücü yeter.
7. **Kelam:** Allah'ın söz sahibi olması demektir. Kur'an-ı Kerim Allah kelamıdır.
8. **Tekvin:** Allah yaratıcıdır.

Allah (cc) İle İrtibat: Dua

- ❖ Dua, kişinin her türlü isteğini Allah'a yöneltmesidir. Kişi dua sayesinde Rabbine teslim olmuş olur.
- ❖ Kişi bu sayede Allah (cc) ile iletişim kurmuş olur.
- ❖ Peygamberimiz (sav) dua hakkında: "Dua ibadetin özüdür" buyurmaktadır.
- ❖ Dua etmeden önce mutlaka verdiği nimetler karşılığında şükretmelidir.
- ❖ Dua ederken ümitsiz olunmamalıdır.
- ❖ Kişi önce sorumluluklarını yerine getirmeli ondan sonra dua etmelidir.(Tevekkül)
- ❖ Dua ederken kısık sesle olmasına dikkat etmeliyiz, sesimizin yüksek olması değil,

isteklerimizin samimi olması daha önemlidir.

- ❖ Dua ederken bencil davranmamalı herkes için aynı dilekleri istemeliyiz.
- ❖ Duanın belli bir dili yoktur, Arapça dua etmek gibi bir zorunluluk yoktur.
- ❖ Rasûlüm! Kullarım sana beni sorarlarsa, şüphesiz ben onlara çok yakıным. Bana dua edenin duasına icâbet ederim. Öyleyse onlar da benim dâvetime uysunlar ve bana iman etsinler. Böyle yaparlarsa, en doğru yolu bulmuş olurlar. (Bakara Suresi, 186. Ayet)

Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamberlerden Dua Örnekleri

- ❖ Onlardan bir kısmı da: "Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!" derler (Bakara Suresi 201. Ayet)
- ❖ Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazı devamlı kılanlardan eyle; ey Rabbimiz! Duamı kabul et! (İbrahim Suresi 40. Ayet)
- ❖ (Süleyman) onun sözünden dolayı gülümsedi ve dedi ki: Ey Rabbim! Beni, gerek bana gerekse ana-babama verdiğin nimete şükretmeye ve hoşnut olacağın iyi işler yapmaya muvaffak kıl. Rahmetinle, beni iyi kulların arasına kat. (Neml Suresi 19. Ayet)
- ❖ (İbrahim) Ey Rabbimiz! Bizi sana boyun eğenlerden kıl, neslimizden de sana itaat eden bir ümmet çıkar, bize ibadet usullerimizi göster, tevbemizi kabul et; zira, tevbeleri çokça kabul eden, çok merhametli olan ancak sensin. (Bakara Suresi 128. Ayet)
- ❖ (Yusuf) Ey Rabbim! Mülkten bana (nasibimi) verdin ve bana (rüyada görülen) olayların yorumunu da öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim sahibimsin. Beni müslüman olarak öldür ve beni sâlihler arasına kat! (Yûsuf Suresi 101. Ayet)
- ❖ Nuh dedi ki: Ey Rabbim! Ben senden hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum! (Hûd Suresi 47. Ayet)
- ❖ Bunun üzerine Musa, onların yerine (davarlarını) sulayıverdi. Sonra gölgeye çekildi ve: Rabbim! Doğrusu bana indireceğin her hayra (lütfuna) muhtacım, dedi. (Kasas Suresi 24. Ayet)

İslam Dininde ve Kültürümüzde Dua'nın Önemi

- ❖ Günlük hayatımızda kullandığımız birçok dua bulunmaktadır:
 - Allah zihin açıklığı versin
 - Allah'a emanet ol

- Yolun açık olsun
 - Allah şifa versin
- ❖ Kültürümüzde, örf ve adetlerimizde de duaya çok önem verilmektedir:
- Asker uğurlanırken
 - Çiftler evlenince
 - Cenaze törenlerinde
 - Yolculuğa çıkarken

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. İbrahim

- ❖ Irak ve çevresi, Urfa, Harran, Filistin, Kenan Diyarı, Mısır ve Mekke'yi içine alan geniş bir coğrafyada yaşamıştır.
- ❖ Kur'an-ı Kerim'de Hz. İbrahim'in hanif bir Müslüman olmasından bahsedilir.
- ❖ **Hanif:** Doğru yoldan ve Haktan ayrılmayan, samimiyetle Allah'a inanan manasına gelmektedir.
- ❖ Hz. İbrahim'e Rahman'nın dostu anlamına gelen **Halilurrahman** denilmektedir.
- ❖ Babasını ve halkını Hak dine davet etmiş, yaşadığı yerin yöneticisi olan Nemrut ile mücadele etmiştir.
- ❖ Bulduğu yerdeki putları kırmış ve elindeki baltayı oradaki en büyük putun boynuna asmıştır. İnsanlar bu durumu görüp Hz. İbrahim'i suçladıklarında, bunu en büyük putun yapmış olabileceğini söyleyerek oradakilere büyük bir ders vermiştir.
- ❖ Bu olayı haber alan Nemrut Hz. İbrahim'i mancınık ile ateşe attırmıştır. Fakat ateş, Hz. İbrahim için serinlik ve esenlik olarak Hz. İbrahim'i yakmamıştır.
- ❖ Oğlu Hz. İsmail ile birlikte Kâbe'yi yeniden inşa etmiştir.
- ❖ Hz. İbrahim'in (a.s.) soyundan birçok peygamber geldiği için ona peygamberlerin atası denilmektedir.
- ❖ Hz. İbrahim'in (a.s.) oğulları Hz. İsmail (a.s.) ve Hz. İshak (a.s.) Allah (c.c.) tarafından peygamber olarak seçilmişlerdir.
- ❖ Hz. Muhammed (s.a.v.) de Hz. İsmail'in (a.s.) soyundan gelmektedir.

İhlas Suresi ve Anlamı

Okunuşu

Bismillahirrahmânirrahîm.

Kul hüvellâhü ehad
Allâhüssamed
Lem yelid ve lem yûled
Ve lem yekûn lehü küfüven ehad

Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle.

De ki; O Allah bir tekdir.
Allah sameddir (Bütün varlıklar O'na muhtaç, fakat O, hiç bir şeye muhtaç

değildir).
Doğurmamış ve doğmamıştır.
O 'nun hiçbir dengi yoktur.

- ❖ İhlas, dine ve Allah'a karşı samimi olmaktır.
- ❖ Tevhid inancından ve Allah'ın
- ❖ hiçbir şeye muhtaç olmamasından bahseder.

2.ÜNİTE: RAMAZAN VE ORUÇ

Ramazan Orucu ve Önemi

- ❖ Oruç, akıllı, sağlıklı ve ergenlik çağına girmiş her Müslümana farz kılınmış bir ibadettir.
- ❖ Havanın aydınlanmaya başlamasından güneş batıncaya kadar geçen sürede yeme içme ve bazı bedensel isteklerden uzak kalmak suretiyle yapılan ibadettir.
- ❖ Ramazan ayında oruç tutulduğu için ve Bu ayın Kadir gecesinde Kur'an-ı Kerim indirilmeye başlandığı için bu aya Kur'an ve Oruç ayı denilmektedir.

Bazı Dini Kavramlar

- ❖ **Farz:** Allah tarafından kesinlikle yapılması emredilen işlerdir. (Namaz, Oruç, Zekat vb.)
- ❖ **Vacip:** Farz kadar kesin olmamakla birlikte Allah'ın emrettiği işlerdir. (Kurban, Adak orucu vb.)
- ❖ **Sünnet:** Peygamberimizin yaptığı ve bizlere tavsiye ettiği işlerdir. Farz ve vacip dışındaki işleri kapsar. (Pazartesi günü oruç tutmak, Namazları sünnetleri vb.)
- ❖ **Müstehap:** Peygamberimizin bazen yapıp bazen terk ettiği işlerdir. (Öğle namazını biraz geciktirmek gibi.)

Ramazan Ayı Dışında Tutulan Oruç Çeşitleri

- Adak orucu
 - Nafile orucu
 - Kaza orucu
 - Kefaret orucu
- ❖ Farz olan Ramazan orucu;
- geçici bir hastalık veya yolculuk gibi sebeplerle tutulamazsa Ramazan ayı bitiminde tutulamayan günler kadar **kaza orucu** tutulur.
- sebepsiz yere bilerek bozulursa bunun yerine ceza olarak 2 ay aralıksız **kefaret**

orucu tutulur.

- sürekli bir hastalık veya oruca mani bir durum sebebiyle tutulamazsa bunun karşılığında her gün için bir fakiri doyurmalı veya karşılığında para vermelidir. Bu paraya **fidye** denilmektedir.

- ❖ Ramazan ayı dışında, Allah'ın rızasını kazanmak için tutulan oruçlara **nafile oruç** denilmektedir.
- ❖ Bir işimizin veya dileğimizin gerçekleşmesi durumunda tutacağımıza dair söz verdiğimiz oruç çeşidine ise **Adak orucu** denilmektedir.

Oruç Tutmanın Faydaları

- ❖ Karnını doyuramayan insanların halinin anlamamızı sağlar.
- ❖ Kötü söz ve davranışlardan uzak durmamızı sağlar.
- ❖ Kişiye sabrı ve tutumlu olmayı öğretir.
- ❖ Allah'a bolca şükretmemizi sağlar.
- ❖ Müslümanların birlik ve dayanışma içinde olmalarının yolunu açar.

Orucu Bozan Durumlar

- ❖ İlaç veya serum kullanmak
- ❖ Bilerek bir şeyler yemek veya içmek
- ❖ Sigara veya nargile gibi tütün ürünleri içmek
- ❖ İftar oldu zannederek bir şeyler yemek veya içmek

-Banyo yapmak ve diş fırçalamak orucu bozmamaktadır. Fakat bunları yaparken ağza su kaçma tehlikesi olabileceği için oruçtan önce yapmak daha uygun olacaktır.

-Oruç tutan bir kimse her zaman olması gerektiği gibi oruçlu iken de kötü söz ve davranışlardan uzak durmalı, ahlâken ve dinen uygun olan davranışları sergilemeye özen göstermelidir.

Ramazan Ayı ve Oruçla İlgili Kavramlar

Sahur: Oruç için gece kalkıp yenen yemeğe denilmektedir.

İmsak: Havanın aydınlanmaya başlamasıyla birlikte oruç tutmaya başlanan vakte denilir. Ramazan ayında, normalden farklı olarak, ezan imsak vaktinde okunur. Bu ezan ile vaktin girdiğini anlarız.

İftar: Güneşin batıp orucun açıldığı vakte denir.

İmsakiye: Ramazan ayında, imsak, iftar ve namaz vakitlerini belirten çizelgelere denilir.

Teravîh namazı: Ramazan ayında yatsı namazı ile vitir namazı arasında kılınan genellikle 20 rekat kılınan sünnet bir namazdır.

Fitre (Fıtır Sadakası): Maddi durumu iyi olan Müslümanları bu aya özgü olarak ihtiyaç sahiplerine verdiği sadakadır. Bir kişinin günlük yiyecek miktarı dikkate alınır ve evdeki kişi sayısına verilir.

Kültürümüzde Ramazan ve Oruç

- ❖ Kültürümüzde Ramazan ayına çok önem verilir ve bu aya özgü bazı uygulamalar yapılır.
- ❖ Evlerin temizlenmesi, misafirlerin ağırlanması, pide yapılması gibi olaylar bunlara örnek gösterilebilir.
- ❖ İlk hafta Peygamberimizden Veysel Karani'ye hediye edilen hırka ziyaret edilir.
- ❖ Şehir meydanlarında çeşitli eğlenceler ve oyunlar planlanır.
- ❖ Küçük çocuklar sabahtan öğlene kadar veya öğlenden akşama kadar **tekne orucu** tutarlar.
- ❖ İftara davet edilen kişilere davet sonrası para ve çeşitli eşyalar hediye edilir. Buna **diş kirası** denilmektedir.
- ❖ Bir kişinin Kur'an okuyup diğerlerinin dinleyip takip etmesiyle gerçekleştirilen **Mukabele** okuma ibadeti yapılır.
- ❖ **Muharrem ayı** kültürümüzde önemli bir yere sahiptir. Bu ayda **aşure** dağıtılır, Ayrıca Alevi-Bektaşî kültüründe de bu ayda oruç tutulur

Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Davud (a.s.)

- ❖ Hz. Davud, İsrailoğulları'na gönderilmiş bir peygamberdir. Kendisine Zebur indirilmiştir.
- ❖ Hz. Davud'a hem hükümdarlık hem de peygamberlik verilmiştir.
- ❖ Hz. Davud; Demiri işleyip zırh yapabilmektedir.
- ❖ Sesi çok güzel bir peygamberdir. Zebur'u okumaya başladığında tüm canlılar durup dinlemişlerdir.
- ❖ Zebur, içinde şiir ve ilahilerin yer aldığı bir kutsal kitaptır.
- ❖ Hz. Davud'un vefatından sonra yerine oğlu Hz. Süleyman geçmiştir.

Rabbena Duaları

- ❖ Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr.
- ❖ Rabbimiz! Bize dünyada da ahirette de iyilik ver. Bizi, cehennem azabından kuru.
- ❖ Rabbenağfirlî ve livâlideyye ve lilmü'minîne yevme yekûmül hisâb.
- ❖ Rabbimiz! Ahirette, hesabın görüleceği gün beni, anne-babamı ve mü'minleri bağışla.